

פרוטוקול ועדת שימור

ישיבה מס' 1701 19.3.2017

השתתפו: חברי הועדה

מר דורון ספיר, עו"ד – מ"מ ראש העירייה ויו"ר ועדת שימור.
מר נתן אלנתן – סגן ראש העירייה וחבר ועדת השימור.
גב' אורלי אראל, מתכנתת – ס.מהנדס העיר, מנהלת אגף תה"ע וחברת ועדת השימור.

מוזמנים

הראלה אברהם אוזן, עו"ד, משנה ליועץ המשפטי
אילן רוזנבלום, עו"ד – ע' סגן ראש העירייה
אייל קוק – מח' שומה והשבחה לריסה קופמן, אדר' – מנהלת מחלקת תכנון עיר מרכז
אורית בן אסא אדר', אדר' – צוות תכנון יפו והדרום
רינת מילוא, אדר' – מחלקת שימור
הדס נבו גולברשט, אדר' – מחלקת שימור
אורית רוזנטל, אדר' – מחלקת שימור
נדיה מחילנצקי, אדר' – מחלקת שימור
ירמי הופמן, אדר' – מנהל מחלקת שימור
עופר לוגסי, אדר' – אדריכל הבינוי של האוניברסיטה.
עופר קולקר, אדר' – אדריכל האוניברסיטה.
אליאן צ'מבליסטה – נציגת משפחת צ'מבליסטה.
עדי רוז, אדר' – מרכזת ועדת השימור, מחלקת שימור.

נעדרו

עודד גבולי, אדר' – מהנדס העיר
דר אפרת טולקובסקי – חברת המועצה וחברת ועדת השימור
מר אסף זמיר, עו"ד – סגן ראש העירייה וחבר ועדת השימור.
גב' תמר טוכלר – משקיפה.
יואב דוד, אדר' – אדריכל העיר
נעמי אנג'ל, אדר' – מתכנתת המחוז
ארז בן אליעזר, אדר' – מינהל התכנון
טלי שרמן, אדר' – מינהל התכנון
דנה שיחור – מנהלת מח' שומה והשבחה
הלל הלמן, אדר' – מנהל מחלקת רישוי בניה
פרנסין דויד, אדר' – מנהלת צוות תכנון צפון
אירית סייג אוריון, אדר' – מנהלת צוות תכנון יפו והדרום
גילה גינסברג, אדר' – צוות תכנון מרכז
פזית ברץ, עו"ד – מנהלת אגף להכנסות מבניה ופיתוח
מחמד אבו שחאדה, אדר' – מחלקת שימור
שולמית ידי – ס. מנהל מחלקת שירותי בניין עיר
רות ארבל, מתכנתת – רכזת תכנון שימור

נושא מס' 1: בית הכנסת ע"ש צ'ימבליסטה – שטרנר, קמפוס אוניברסיטת ת"א

אדר' הדס ריקס, מתעדת המבנה הציגה את המבנה:

קמפוס אוניברסיטת תל אביב הוקם בשנות ה-50, ותוכנן ונבנה ע"י ידי מיטב האדריכלים המקומיים ואדריכלים בעלי שם עולמי. הקמפוס כולל מרחב נופי ויצירות מופת אדריכליות שנבנו מאז הקמתו ועד היום. הקמפוס מוגדר בתוכנית המתאר תא 5000 כמרקם לשימור.

בית הכנסת והמרכז המורשת היהדות על שם נורברט ופולט צימבליסטה הוקם בשנים 1997-1998 בלב הקמפוס האוניברסיטאי בתל אביב. הבניין מהווה דוגמה ייחודית בקמפוס לבנייה בסגנון פוסט-מודרניסטי ותוכנן על ידי האדריכל הנודע מריו בוטה (שוויץ). הבניין זכה להערכה רבה גם בשוויץ, ובשנת 1999 נבחר לייצג את שוויץ בביתן הביאנלה של המדינה בסאו פאולו בברזיל.

בין ערכי המבנה:

ערך מרחבי – בית הכנסת ממוקם בכיכר שרייבר, כיכר מרכזית בקמפוס ומהווה נקודת ציון בלב הקמפוס. גם המבנים הסמוכים לבית הכנסת קשורים לנושאי זהות: בית התפוצות, אנדרטת הנופלים ועוד.

ערך עיצובי – המבנה פיסולי, אאיקוני בתפיסתו הוויזואלית, כמעט ונעדר קנ"מ, מציג את הדואליות בחשיבה התכנונית של בוטה: מבנה המזכיר ארמון, מייצג כח ומנגד מבנה פוסט מודרניסטי, הראשון מסגנון זה המועמד לשימור בארץ.

ערך אדריכלי – המבנה תוכנן על ידי האדריכל הנודע מריו בוטה (שוויץ), וזהו המבנה היחיד שלו בארץ. בפנים המבנה התייחסות יוצאת דופן לחלל ולאור. המבנה מחופה באבן ומתכתב עם מבנים מסורתיים, להבדיל מרוב המבנים הברוטליסטים בקמפוס, בוטה בחר בהתמודדות שונה. חללים – בעלי פרופורציות קלאסיות המייצרות שקט. פרטים יוצאי דופן בתכנונם ובביצועם.

ערך חברתי/היסטורי – נורברט ופולט צימבליסטה בהתאם לתפישתם הציונית-יהודית ראו את רעיון קירוב הלבבות בין העולם היהודי החילוני לבין הדתי כתורמות הגדולה, וכמסר מאזן ומאחד בתקופה בה הפילוג וההסתה בארץ היו בשיאם לאחר רציחתו של ראש הממשלה המנוח יצחק רבין זכרונו לברכה.

אוניברסיטת תל אביב בשיתוף נורברט ופולט צימבליסטה מבקשים לאור יחודו וערכיו להכריז עליו לשימור, ולאפשר את המשך פיתוח המרחב הבנוי הנופי בקמפוס בהיותו נקודת ציון.

דיון:

אורלי אראל – המבנה בקמפוס באחריות וסמכות האוניברסיטה, למה על עיריית ת"א לשמרו?

עופר לוגסי – בית הכנסת והמרכז המורשת היהדות הינו המבנה היחיד המקיים גם פעילות אקדמית, דתית ורוחנית, בהיבט אדריכלי זה המבנה החשוב ביותר בקמפוס. יש חשיבות וצורך לאומי לשמור על המבנה לדורות הבאים, לנטרל שינויים עתידיים.

אליאן צ'ימבליסטה – המבנה מוכר בכל העולם כאחד מהמבנים החשובים והמרשימים ביותר של אדר' מריה בוטה, המבנה מהווה אייקון של האוניברסיטה ושל תל אביב, צריך לשמור על סמלים. הדגישה את הרקע החברתי לבניית המבנה ואת הצורך במבנה שיקשר בין דתיים לחילונים.

ירמי הופמן – בחר להתייחס לנושא בהיבט התרבותי: תל אביב מוכרת באדריכלות הסגנון הבינלאומי, משנות ה-30. בעולם המשיכו לחקור ולשמור תקופות נוספות: ברוטליזם ופוסט מודרניזם. יש כאן הזדמנות יוצאת דופן להכרזה ברמה בינלאומית של שיתוף פעולה עם האוניברסיטה בנושאים עולמיים עכשוויים.

עופר קולקר – יש צורך לקבוע את המרחב כולו לשימור.

אורלי אראל – למה אדריכלי האוניברסיטה לא מקדמים תכנית שימור של המבנים?

עופר לוגסי – מתקיימים דיונים בנושא, לקראת מציאת הדרך המתאימה.

נתן אלנתן – המהלך לא במקום, המבנה צעיר, קיימת כאן בעיה תפישתית ומסר בעייתי שהעיריה עלולה להעביר הלאה. קיימים בעיר הרבה מבנים חדשים, בעלי ערך, שניתן יהיה בעתיד לבחון לגביהם תוספת זכויות. מהלך כזה של הכרזתם לשימור עלול להטיל מגבלות שיקשו עליהם.

אני לא רואה חשש להרס המבנה. על האוניברסיטה מוטלת האחריות לקדם תכנית כוללת שתכלול מבנים לשימור עם/ללא תוספת זכויות בניה, כולל התייחסות להיבט נופי.

קידום תכנית כוללת לא תגרום "להרמת גבות" קידום תכנית למבנה אחד מתוך קמפוס שלם היא בעייתית.

אורלי אראל – הבקשה מגיעה מהאוניברסיטה, בשלב זה לא מדברים על קידום תב"ע אלא על הכרזה שתעזור לשמור עליו ותמנע אפשרות של שינוי (צביעה או כל פעולה אחרת שלא מתאימה למבנה) - מדובר בבקשה להכרה בערך.

דורון ספיר – וועדת השימור מכירה בערכים האדריכליים של המבנה.

הראלה אברהם און – להחלטת ועדת השימור ישנה חשיבות מבחינה הצהרתית, ללא קשר למועד בו המבנה נבנה.

לריסה קופמן – מומנט הזמן לא רלוונטי, אדר' מריה בוטה בעל חשיבות בינלאומית.

סיכום:

וועדת השימור מכירה בערך האדריכלי והשימורי של המבנה ומברכת את האוניברסיטה על כך שבחרו לפנות אלינו בנושא. הוועדה רשמה לפנייה את הודעת עופר לוגסי, על כך שהאוניברסיטה נמצאת בתהליך של בחינת מבנים נוספים לשימור בתחומי הקמפוס ומברכת על כך.

הוועדה פונה לאוניברסיטה לקדם רשימת שימור ותכנית שימור לכל הקמפוס, כפי שנהוג באוניברסיטאות אחרות בעולם ולהציגה בפני וועדת השימור במועד שיתואם.

רשמה:

אדר' עדי רוז, מרכזת וועדת השימור, מחלקת שימור.

העתקים:

נוכחים

נעדרים

